

ŠESTA KATEHEZA

KULTURA UPANJA

**»IN NJEGOVA MATI JE VSE, KAR SE JE ZGODILO, SHRANILA V SVOJEM SRCU«
(Lk 2,51).**

Jezus, Marija in Jožef,
v vas zremo lepoto resnične ljubezni,
na vas se z zaupanjem obračamo.
Sveta nazareška družina,
naj bodo tudi naše družine
prostor občestva in molitve,
pristine šole evangelija in majhne domače Cerkve.

Sveta nazareška družina,
da bi v družinah nikoli več ne doživljali
nasilja, zavračanja in razdeljenosti.
Naj bodo ranjeni ali pohujšani
kmalu potolaženi in ozdravljeni.
Sveta nazareška družina,
naj prihodnja škofovska sinoda v vseh okrepi zavest
o svetosti in nedotakljivosti družine
in o njeni lepoti v Božjem načrtu.

Jezus, Marija in Jožef,
milostno uslišite našo prošnjo. Amen.

(papež Frančišek, molitev za Sinodo za družino, 25. marca 2015)

Ko človeka nenadoma doleti kaj nepričakovanega in presenetljivega, za kar ne najde logične razlage, ali se mu zdi, da mu ničesar ne prinaša, se njegovo srce pogosto odzove z zavračanjem ali celo uporom, ki se lahko včasih prelevi celo v ogorčenje in jezo. Nihče na zemlji ne more živeti po svojih načrtih. Takšno življenje je neskončen boj, pogosto sestavljen iz kompromisov in preračunavanja, ko človek s stisnjenimi zobmi skuša doseči nekaj, kar naj bi mu pripadalo. Beseda 'upanje' je v današnjem jeziku dobila pomen prizadevanja za srčne želje, ki jih mora človek doseči z vsem bitjem in z vero v uspeh. Neizogibno se pojavi naslednje vprašanje: ali je res mogoče, da upanje pomeni predajati se temu vrtincu negotovosti in si hkrati nenehno prizadevati za ideal, ki ga je treba vsak dan znova krepiti in osvajati? Ali se izplača živeti v nenehnem poganjanju za nečim, kar se vedno zdi nedosegljivo? V tej razširjeni logiki, ki obvladuje svet, izstopa Marijin lik: Marija je ženska, ki je v vsej globini izkusila prav to človeško dinamiko, vendar je zavzela popolnoma drugačno pravzaprav nasprotno stališče. Če pogledamo zgodovino njenega življenja v evangeljskih pripovedih, vidimo, da je tudi ona doživljala stvari, ki si jih niti v sanjah ne bi mogla zamisliti. Vemo, da so bile njene prve besede: *»Kako se bo to zgodilo?«* Po ljudskem prepričanju Marija morda nekoliko pretirano velja za krotko dekle, ki je spontano sprejelo Božji načrt in dogodke, ki jih ji je življenje prineslo. Pozabljamo, da ima tudi ona človeško srce in da se, kot ustvarjena, neizogibno čudi nad pomenom svoje osebne poti v zgodovini in razmišlja o tem. V evangelijih nikjer ne piše, da je imela Marija jasne, logične odgovore na svoja vprašanja, večkrat pa je o njej zapisano nekaj, kar dobro izraža naslednja poved: *»In njegova mati je vse, kar se je zgodilo, shranila v svojem srcu (Lk 2,51).* Ob nerazložljivih, nepredstavljenih in včasih neželenih dogodkih nas Marija uči umetnosti shranjevanja vsega v srcu. Kaj to pomeni? To pomeni, da v življenju ne smemo zavreči nobene izkušnje, nasprotno, moramo jih ohranjati v sebi, da bi lahko njihov pomen sčasoma postal jasen in bi spoznali veličino Božjega načrta. Seveda človek ne more v polnosti razumeti dogodkov v svojem življenju in presenečenje nad njimi je popolnoma razumljivo. Ni pa človeško, da po drugi strani zavračamo in skušamo pozabiti vse, kar nam je življenje postavilo na pot. Ne govorimo o vdanosti v usodo, ki nam bi jo namenil Bog, in v skladu s katero naj bi bile vse naše izkušnje določene vnaprej in bi jih človeški omejeni um sčasoma razumel. To bi pomenilo, da človek nima svobodne volje. Zgodba vsakega posameznika je v nasprotju s tem največja in najsijajnejša potrditev človekove svobode. Angel Gabrijel je Marijo pravzaprav prosil, naj se odpre za Božji načrt. Marija se je popolnoma svobodno odločala o tem ali bo sprejela ali zavrnila ta načrt. Enak dinamizem srečamo v Jožefovi zgodbi. Bog nikogar ne sili niti ne upravlja človeške zgodbe od zgoraj. Kako lahko torej vstopa v človekovo življenje in v njem

deluje, če je vse prepuščeno človekovi svobodi? Papež Frančišek nas vedno vabi, naj iščemo luč v Božji Besedi, ki se *»ne pokaže kot niz abstraktnih tez, temveč kot prijateljica na potovanju; tudi za družine, ki se znajdejo v krizi ali sredi kakršne koli bolečine, saj jim kaže cilj poti, ko bo Bog 'obrisal vse solze z njih oči in smrti ne bo več; tudi ne bo več ne žalovanja ne vpitja ne bolečine'«* (Raz 21,4) (AL 22). Beseda je pravzaprav sopotnica vsem brez izjeme. Ni kritične zakonske in družinske situacije, v kateri se Božja Beseda ne bi mogla uresničiti s svojo bližino. Temeljno vprašanje pa je: Kaj nam Bog razkriva z lučjo svoje Besede? Papež Frančišek ne razlaga pomena posameznih človeških dogodkov, k čemur smo po navadi skušani, ampak osvetli nekaj, kar je tudi gotovost, ki se vedno znova potrjuje v različnih odlomkih Svetega pisma: 'cilj poti'. Temeljno vprašanje našega časa je prav to: ali živimo svoje življenje v poznavanju cilja svojega romanja na svetu in v njegovem zrenju? Ko strelec potegne puščico, da bi zadel tarčo, v katero strelja, mu točka, iz katere strelja in pot puščice ne pomenita toliko kot tarča, ki je cilj. Seveda so vsi ti vidiki sestavni del umetnosti strelstva, niso pa njegov bistveni del. Najpomembneje je zadeti tarčo. Današnji človek se mnogokrat obnaša drugače. Njegov pogled je usmerjen v začetno točko, v družinske razmere, ki si jih ni izbral sam in jih ne ceni, in se hitro počuti kot žrtev. Hkrati se na vsakem koraku rad nagiba k temu, da mu je pomembnejše, kaj bo v življenju zgradil, ne da bi se pri tem vprašal, kje bo pristal. Ljudje le redko živijo s pogledom uprtim v cilj življenja. Zdi se nesmiselno, a to je najkonkretnejša in najpogostejša resničnost. Le Božja Beseda lahko z avtoriteto posveti na cilj človekovega bivanja in edino ta končna točka vsem človeškim dogodkom v življenju da pristen okus. Upanje torej prinaša nekaj veliko večjega in globljega: ne glejte s skrbjo, kako se odvijajo različni dogodki, ampak opazujte, kako je vsak dogodek vedno usmerjen k pravi končni usodi človeka. Kje se lahko torej usposabljam za kulturo upanja? Le družina je izvorni in temeljni kraj, kjer se vse spremeni v vsakdanji kruh, začeni s temeljnim odnosom zakoncev. V zvezi s tem papež Frančišek predlaga nekaj zelo konkretnih stvari: *»V nekem trenutku doživita zakonca svojo ljubezen kot resnično osvoboditev, kot zdravilno avtonomijo: ko vsak odkrije, da drugi ni njegova lastnina, temveč ima veliko pomembnejšega gospodarja, namreč svojega edinega Gospoda. Nihče drug ne more terjati pravice, da bi si lastil najbolj notranje in skrivnostno osebno področje ljubljenega človeka, in samo on more zavzeti središče njegovega življenja«* (AL 320). Zakonec ni največje veselje človeškega obstoja in nanj ne bi smeli tako gledati, ampak je le pot, ki vodi k tej polnosti življenja, a vsekakor temeljna: koliko milosti, koliko miru in veselja bi pari prejeli, če bi zakonski odnos živeli v skladu s tem dokaj konkretnim pogledom. Iskanje veselja v življenju v zakonu je laž in hkrati tudi največja nevarnost za poročene pare. Človek, s katerim se nekdo poroči, ni njegovo

celotno življenje, ampak prej glavna pot, ki vodi k Celotnosti, h kateri smo vedno poklicani. Le v takšnem pogledu na življenje se lahko upanje potrjuje tudi v situacijah, v katerih se beseda morda zdi neprimerna in nepomembna, še zlasti ko *»včasih družino prizadene smrt ljubljene osebe«* (AL 253). Še zlasti *»tedaj moramo ponuditi luč vere in spremljati družine, ki v teh trenutkih trpijo. Ko bi zapustili družino takrat, ko jo je prizadela smrt, bi to bilo veliko pomanjkanje usmiljenja in bi pomenilo, da smo zamudili veliko pastoralno priložnost. Taka drža nam lahko zapre vrata za vsako drugo možnost evangelizacije«* (AL 253). Kako bi lahko torej oznanjali upanje v tako dramatičnih situacijah? Seveda družinski član *»telesno ne more biti več navzoč, vendar: '... močna kakor smrt je ljubezen' (Vp 8,6). Ljubezen v sebi nosi zmožnost posebnega zaznavanja, kar ji omogoča, da sliši tisto, kar nima glasu, in vidi, kar je nevidno. To ne pomeni, da bi si ljubljenega človeka predstavljali takega, kakršen je bil, ampak naj bi ga sprejemali spremenjenega, kakršen je zdaj. Ko je prijateljica Marija hotela Jezusa po vstajenju močno objeti, jo je prosil, naj se ga ne dotika (prim. Jn 20,17), da bi jo uvedel v drugačen način srečevanja«* (AL 255). Smrt ni konec človeškega življenja niti njegov propad, kot jo pogosto dojema današnji svet. Po eni strani nas spominja na človekovo omejenost, po drugi pa naš pogled usmerja onkraj nje. *»Če smrt sprejmemo, se nanjo lahko pripravimo. Naša naloga pa je, da v ljubezni do teh, ki so z nami na poti, rastemo vse do dne, ko 'smrti ne bo več (...) ne bo več ne žalovanja ne vpitja ne bolečine' (Raz 21,4). Tako se pripravljamo tudi na to, da se bomo spet srečali z ljubljenimi ljudmi, ki so že umrli. Jezus, ki je sina, ki je bil umrl, 'dal (...) njegovi materi' (Lk 7,15), bo podobno ravnal z nami. Nikar ne tratimo svojih moči s tem, da bi se leta in leta zadrževali v preteklosti. Čim bolje živimo na tem svetu, toliko več sreče bomo lahko v nebesih delili s svojimi ljubljenimi. Kolikor bolje nam uspe zoreti in rasti, toliko več lepih stvari bomo lahko njim prinesli za nebeško gostijo«* (AL 258). Življenja na zemlji in posmrtnega življenja ne moremo ločevati. Nespametno je misliti, da lahko zaslužimo posmrtno življenje s tem, da preziramo zemeljskega; enako nesmiseln je trud, da bi izgnali smrt in ko cenimo le trenutno življenje iz strahu pred negotovostjo, ki jo skriva prihodnost (to je danes najpogostejši trend). Oba življenjska sloga izkrivljata globlji pomen življenja. Po drugi strani pa je treba odločno oznanjati, da Bog blagoslavlja najbolj človeško bivanje, kakršnega živimo v današnjem svetu, da je že sveto in ga ne smemo nikoli prezirati; vendar to ni naše celotno bivanje, ampak predjed na večni nebeški gostiji, ki je večkrat omenjena v Svetem pismu. To pomeni, da je ta predokus veselja, ki ga ponuja življenje na zemlji, treba v polnosti in globoko živeti, prav zato, ker nas bo ustrezno pripravilo za večnost. Cerkev se mora torej nežno ozreti k vsem tistim družinam, ki jih je prizadela smrt ljubljenega. *»Razumem tesnobo tistega, ki je izgubil zelo ljubljenega*

človeka, soproga oziroma soprogo, s katerim oziroma s katero je delil toliko stvari. Sam Jezus je bil globoko pretresen in je jokal ob žalovanju za prijateljem (prim. Jn 11,33.35). In kako ne bi mogel razumeti tožbe tistih, ki so izgubili otroka? Kajti to 'je tako, kot da se je ustavil čas: Odpre se brezno, ki požre preteklost in tudi prihodnost (...) In včasih ljudje celo Bogu pripišejo krivdo. Koliko ljudi – razumem jih – je jeznih na Boga'. 'Ovdovelost [predstavlja] posebno težko izkušnjo (...) V trenutku, ko morajo prestajati to izkušnjo, nekateri pokažejo, da je mogoče s še večjo predanostjo podariti lastne moči otrokom in vnukom, in v tej izkušnji ljubezni najdejo novo vzgojno poslanstvo (...) Tiste, ki ne morejo računati na sorodnike, od katerih bi lahko prejeli ljubezen in bližino, mora krščanska skupnost podpreti s posebno pozornostjo in jim pomagati, posebno če so v pomanjkanju'« (AL 254). Cerkev je poklicana, da jim odločno in prepričljivo oznanja, da jim veselje ni bilo odvzeto ali ukradeno, ker smo vsi »poklicani, da v sebi vzdržujemo živo stremljenje po nečem, kar presega nas same in naše omejitve; vsaka družina mora živeti s to stalno spodbudo« (AL 325). Ni naključje, da je papež Frančišek zaključil *Radost ljubezni* s temi besedami, s katerimi je nakazal, da nas »radost ljubezni, ki jo živijo družine« (AL 1) – to so prve besede te spodbude – kliče k obljudi velikega veselja, ki bo vedno trajalo. »Pojdimo kot družina naprej, ostanimo na poti! Obljubljene so nam še večje stvari. Ne obupujmo zaradi svojih omejitev, a se tudi ne odpovejmo prizadevanju za polnost ljubezni in *communio*, ki nam je obljubljena« (AL 325). To je pravo krščansko upanje, ki ga je Cerkev poklicana spremeniti v kulturo v današnjem svetu: vse to se doživlja, uresničuje in kaže predvsem v družini, v vseh teh temeljnih odnosih, kjer nas temeljna izkušnja ljubezni pripravlja za večno Kristusovo, Ženinovo ljubezen, s katerim se bomo vsi srečali v občestvu svetnikov.

V družini

V razmislek

1. V naših družinah beseda 'upanje' pogosto pomeni izpolnitev človekovih želja. Ali je v luči krščanske vere popolnoma narobe, da ga tako razumemo?
2. Družina je temeljni in izvorni kraj upanja. Kaj to pomeni? Kaj je treba storiti, da bi to konkretno uresničili?

Za življenje

1. Vsako družino doleti drama ob smrti ljubljenega. Kako lahko konkretno oznanjamo resnični in globoki pomen krščanskega upanja v takšnih družinskih razmerah?
2. Kako lahko starš, ki je prezgodaj izgubil otroka, ali nekdo, ki je nenadoma izgubil zakonca, postane nosilec krščanskega upanja?

V cerkvi***V razmislek***

1. Beseda 'upanje' pogosto pomeni nekaj negotovega, težkega ali celo nekaj, kar je nemogoče doseči. To nedvomno ne velja za krščansko upanje. Zakaj ta zelo različni pomen pogosto obvladuje razmišljanje in srca kristjanov? Kako je Cerkev poklicana oznanjevati resnično krščansko upanje?
2. Danes se v evangelizaciji redko dotaknemo vprašanja večnosti in posmrtno življenju je v naših pogovorih postalo skoraj tabu. Zakaj je tako? Kaj manjka? Kaj bi bilo treba storiti?

Za življenje

1. Velika težava ni le v tem, kako govorimo o upanju, ampak tudi, kako ga živimo. Kako lahko krščansko občestvo konkretno živi upanje v različnih pastoralnih dejavnostih?
2. Navzočnost vdovca, vdove ali starša, ki je prezgodaj izgubil otroka, bi lahko bila bistvena za rast in zrelost parov, ki se pripravljajo nato, da bodo življenje posvetili v zakramentu zakona. Kako lahko vse to vključimo v resno pastoralo krščanskih občestev?